

FIȘA DISCIPLINEI

1. Date despre program

1.1. Instituția de învățământ	Universitatea „1 Decembrie 1918”
1.2. Facultatea	de TEOLOGIE ORTODOXĂ
1.3. Departamentul	de TEOLOGIE ORTODOXĂ ȘI MUZICĂ RELIGIOASĂ
1.4. Domeniul de studii	TEOLOGIE (ORTODOXĂ)
1.5. Ciclul de studii	Licență (2020-2024)
1.6. Programul de studii	Teologie Pastorală

2. Date despre disciplină

2.1. Denumirea disciplinei	ISTORIA BISERICEAȘCĂ UNIVERSALĂ (II)			2.2. Cod disciplină	TP 106
2.3. Titularul activității de curs	Ovidiu F. PANAITE				
2.4. Titularul activității de seminar	Ovidiu F. PANAITE				
2.5. Anul de studiu	I	2.6. Semestrul	II	2.7. Tipul de evaluare (E/C/VP)	E
				2.8. Regimul disciplinei (O – obligatorie, Op – opțională, F – facultativă)	O, FD

3. Timpul total estimat

3.1. Numar ore pe saptamana	3	din care: 3.2. curs	2	3.3. seminar/laborator	1
3.4. Total ore din planul de învățământ	42	din care: 3.5. curs	28	3.6. seminar/laborator	14
Distribuția fondului de timp de studiu individual					ore
• Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe					12
• Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					10
• Pregătire seminarii/laboratoare, teme, referate, portofolii și eseuri					12
• Tutoriat					5
• Examinări					12
• Alte activități (exersări practice)					7
Total ore activități individuale					58

3.7 Total ore studiu individual	58
3.8 Total ore din planul de învățământ	42
3.9 Total ore pe semestru	100
3.10 Numărul de credite	4

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1. de curriculum	Nu este cazul
4.2. de competențe	Nu este cazul

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1. de desfășurare a cursului	<i>Ecran de proiecție, videoproiector, lap-top, flipchart, sistem audio</i>
--------------------------------	---

5.2. de desfășurarea a seminarului/laboratorului	<i>Sală dotată cu tablă</i>
--	-----------------------------

6. Competențe specifice acumulate

Competențe profesionale	<p>C1. Clasificarea cadrului istoric mai amplu, privind apariția și dezvoltarea Bisericii</p> <p>C1.1. Formularea domeniului de cunoaștere a paradigmatelor și orientărilor actuale în materie de teologie istorică</p> <p>C2. Evidențierea unor bio-bibliografii ale personalităților proeminente ale Bisericii</p> <p>C2.1. Interpretarea datelor privind biobibliografiile marilor personalități ale Bisericii</p> <p>C3. Expunerea cadrului geo-politic și religios în contextul apariției și dezvoltării instituționale a Bisericii</p> <p>C3.1. Utilizarea avansată a strategiilor de contextualizare, precum și a metodelor utilizate în particularizarea evenimentelor în cadrul geo-politic al derulării acestora</p> <p>C3.2. Precizarea și utilizarea adecvată în comunicarea profesională a terminologiei specifice teologiei istorice;</p> <p>C4. Prezentarea unei istorii a dialogului interreligios și ecumenic</p> <p>C5. Precizarea detaliată și analiza lucidă a evenimentelor istorice definitorii pentru Biserica</p> <p>C5.1. Descrierea integrală și în detaliu a terminologiei istorice și utilizarea unui limbaj teologic specific; orientarea spre o corectă și bogată valorificare a izvoarelor istorice</p> <p>C5.2. Identificarea și descrierea amănunțită a evenimentelor istorice, în ordine cronologică; interpretarea lor în contextul provocărilor lumii postmoderne</p>
Competențe transversale	- CT1. Aplicarea strategiilor de munca riguroasă, eficientă și responsabilă, de punctualitate și conștiinciozitate misionară, pe baza principiilor, normelor și valorilor doctrinare, religio-morale și canonice

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor specifice acumulate)

7.1 Obiectivul general al disciplinei	La finalul cursului studenții vor cunoaște evoluția istorică a Bisericii într-un context cultural, politic, social
7.2 Obiectivele specifice	<p>- Cunoștințele dobândite vor permite înțelegerea altor cursuri, din domeniile studiilor biblice, practice și sistematice.</p> <p>- Tematica permite cunoașterea elementelor de bază ale creștinismului la nivel doctrinar, cultic și de morală; înțelegerea cadrului care a generat o teologie a istoriei; identificarea unor personalități și a unor momente istorice care servesc drept modele în formarea generațiilor de studenți; analiza în evoluție genetică a creștinismului și a raporturilor interbisericești; înțelegerea actualei configurații creștine; identificarea unor posibile modele de dialog interreligios și intercreștin; deschiderea spre dialog și depășirea unor sensuri retrograde de a înțelege și a aplica teologia istorică; dobândirea unor cunoștințe care ajută la crearea unor viziuni integrative în noua configurație europeană.</p> <p>Obiectivele formativ-educative ale prezentului curs urmăresc realizarea unei conștiințe identitare temeinic fundamentată, o conștiință a duhovniciei creștine, temeinic organizată în jurul Sfintei Scripturi și a Sfintei Tradiții.</p>

8. Conținuturi

8.1. Curs	Metode de predare	Observații
-----------	-------------------	------------

<p>1. Sinodul V Ecumenic problema celor trei capitole și teologia lui Origen în primele cinci secole - Justinian cel Mare ca teolog și om politic- convocarea, desfășurarea și hotărârile sinodului</p>	<p>Prelegere Videoproiector Materiale didactice imprimare</p>	<p>2 ore fizice</p>
<p>2. Sinodul VI Ecumenic - Heraclie și problema monotelită de la granițele imperiului - monoenergismul ca primă etapă spre noua erezie monotelită - convocarea, desfășurarea și hotărârile sinodului - teologia diotelită a sfântului Maxim Mărturisitorul</p>	<p>Prelegere Videoproiector Materiale didactice imprimare</p>	<p>2 ore fizice</p>
<p>3. Sinodul VII Ecumenic - Doctrinarism și apologetică: riscuri și oportunități de dezvoltare teologică în contextul Sinoadelor Ecumenice - teologia icoanei în Biserica creștină - dinastia isauriană și teologia de curte - Constantin V și sinodul de la Hieria - convocarea, desfășurarea și hotărârile sinodului de la Niceea 787</p>	<p>Prelegere Videoproiector Materiale didactice imprimare</p>	<p>2 ore fizice</p>
<p>4. Răspândirea creștinismului în Răsărit în perioada secolelor IV-IX. Cultul și viața creștină în secolele IV-IX - îmbogățirea cultului creștin - sărbători, pelerinaje, locașuri de cult - arta creștină; monahismul în răsărit și apus; disciplina bisericească - elemente de propovăduire creștină - spații de propovăduire: Armenia, Georgia, Persia, Mesopotamia, tomismul în Malabar, arabii din estul Imperiului Roman, Egipt și Etiopia</p>	<p>Prelegere Videoproiector Materiale didactice imprimare</p>	<p>2 ore fizice</p>
<p>5. Răspândirea creștinismului în Apus în perioada secolelor IV-IX - elemente de propovăduire creștină specifice apusului - longobarzii, burgunzii, vandalii, francii, bavarezii, britanii</p>	<p>Prelegere Videoproiector Materiale didactice imprimare</p>	<p>2 ore fizice</p>
<p>6. Monahismul răsăritean și apusean până în secolul al IX-lea - condițiile istorice de dezvoltare a monahismului - personalități care au marcat dezvoltarea monahismului: Sfântul Atanasie cel Mare, Antonie cel Mare, Sf. Vasile cel Mare, Sf. Benedict de Nursia</p>	<p>Prelegere Videoproiector Materiale didactice imprimare</p>	<p>2 ore fizice</p>
<p>7. Organizarea Bisericii în perioada Sinoadelor Ecumenice. Sistemul mitropolitan. Patriarhatele - drepturile și îndatoririle episcopului, preotului și diaconului - grade administrative ale clerului - formarea sistemului patriarhal și mitropolitan; atribuții specifice - rolul și importanța sinoadelor locale și ecumenice</p>	<p>Prelegere Videoproiector Materiale didactice imprimare</p>	<p>2 ore fizice</p>
<p>9. Schisme și erezii în Apus (secolele IV-IX) - controversa despre predestinație; controversa euharistică - maniheismul occidental și adopțianismul episcopului Elipand din Toledo - alte erezii și schisme apusene</p>	<p>Prelegere Videoproiector Materiale didactice imprimare</p>	<p>2 ore fizice</p>

<p>10. Privire generală asupra dezvoltării și organizării Bisericii creștine în primele opt secole.</p> <ul style="list-style-type: none"> - retrospectivă asupra vieții creștine în primele opt secole - elemente de organizare bisericească, de dogmă, morală și cult 	<p>Prelegere Videoproiector Materiale didactice imprimare</p>	<p>2 ore fizice</p>
<p>11. Misiunea Sf. Chiril și Metodie, Apostolii slavilor</p> <ul style="list-style-type: none"> - elemente de cultură și civilizație slavă; religia slavilor - încreștinarea moravilor - formația religioasă și culturală a Sf. Chiril și Metodie (date biografice) - misiunea chirilo-metodiană la varego-ruși și la moravi - relațiile celor doi frați cu Roma și cu Constantinopolul - misionarismul chirilo-metodian după moartea lui Chiril și Metodie: centre de misiune și cultură chirilo-metodiană - încreștinarea cehilor, a polonezilor și a croaților 	<p>Prelegere Videoproiector Materiale didactice imprimare</p>	<p>2 ore fizice</p>
<p>12. Creștinarea sârbilor și a bulgarilor</p> <ul style="list-style-type: none"> - apariția sârbilor (grupa slavilor sudici) în demografia europeană - procesul de încreștinare în urma misionarismului bizantin - definitivarea și consolidarea creștinismului la sârbi - apariția și evoluția bulgarilor în Europa estică (oscilarea între Bizanț și Roma) - definitivarea apartenenței juridiciale a bulgarilor la Constantinopol 	<p>Prelegere Videoproiector Materiale didactice imprimare</p>	<p>2 ore fizice</p>
<p>13. Creștinarea rușilor și ungarilor</p> <p>sinteza varego-slavă ca matrice pentru dezvoltările ulterioare ale rușilor</p> <ul style="list-style-type: none"> - misionarismul bizantin la ruși și începuturile procesului de încreștinare; reînvierea păgânismului la începutul secolului al X-lea în timpul cneazului Oleg - încreștinarea în timpul cneaghinei Olga (945-957) și în 987 sub cneazul Vladimir - orientări politico-religioase ale rușilor - familiarizarea ungarilor cu creștinismul de tip răsăritean - latinizarea cultului și a întregii vieți religioase a ungarilor în timpul domniei lui Ștefan cel Sfânt 	<p>Prelegere Videoproiector Materiale didactice imprimare</p>	<p>2 ore fizice</p>
<p>14. Biserica Romei până în anul 1054</p> <ul style="list-style-type: none"> - înființarea statului papal în anul 754 și evoluția lui în secolele ulterioare - relațiile Romei cu formațiuni politice europene (imperiul carolingian, ottonian), cu Constantinopolul și cu arabii - diferențieri dogmatice și canonice dintre Roma și Constantinopol: universalismul roman, predestinația, disputa euharistică 	<p>Prelegere Videoproiector Materiale didactice imprimare</p>	<p>2 ore fizice</p>
<p>14. Marea Schismă</p> <ul style="list-style-type: none"> - cauzele care au determinat marea schismă - prima fază și a doua fază a schismei celei mari - urmările diferențierii din sec. XI și ecumenismul actual 	<p>Prelegere Videoproiector Materiale didactice imprimare</p>	<p>2 ore fizice</p>
<p>8.2. Seminar</p>		
<p>1. Condamnarea celor trei capitole; Tratatul lui Justinian împotriva lui Origen</p>	<p>Dialog, analize lucrări de seminar</p>	<p>1 oră fizică</p>

2. Teologia diotelită a Sfântului Maxim Mărturisitorul; Monoenergismul lui Teodor de Faran; Canoanele Sinodului quinisex; Teologia icoanei în Biserica primară; Apologetii creștini și Sfinții Părinți în fața iconografiei creștine; Iconoclasmul: politică sau religie; Constantin al V-lea și teologia iconoclastă; Cele trei tratate ale Sf. Ioan Damaschinul; Teologia icoanei la Sf. Gherman al Constantinopolului și Teodor Studitul; Muntele Sfântului Auxențiu-centru iconodul	Dialog, analize lucrări de seminar	1 oră fizică
3. Centre creștine între sec. IV și IX; Relațiile apusului cu răsăritul între sec IV și IX Mari centre monahale: Egipt, Siria, Palestina, Asia Mică; Monahismul cenobitic și regulile de organizare; Regulile Mari și Mici ale Sf. Vasile cel Mare; Stiluri de viață monahală; Monahismul sirian	Dialog, analize lucrări de seminar	1 oră fizică
4. Ierarhia bisericească și apariția noilor structuri mitropolitane; Apariția și dezvoltarea noii structuri patriarhale	Dialog, analize lucrări de seminar	1 oră fizică
5. Ereziiile apusene și impactul lor asupra credinței populare; Fenomenologia istoriei; Apariția, dezvoltarea și maturizarea conceptelor teologice în primele 8 secole	Analize lucrări de seminar	1 oră fizică
6. Importanța activității fraților Chiril și Metodie în spațiile slave; Atestări ale încreștinării ungarilor în rit ortodox	Dezbateri argumentativă	1 oră fizică
7. Literatura slavonă și încreștinarea rușilor;	Dialog, analize lucrări de seminar	1 oră fizice
8. Învățământul creștin între teologie și filozofie; Mari personalități ale teologiei creștine	Dialog, analize lucrări de seminar	1 oră fizice
9. Mentalitățile medievale și geneza ereziilor și schismelor apusene	Dialog, analize lucrări de seminar	1 oră fizică
10. Teologia politică medievală a Romei	Dezbateri argumentativă	1 oră fizică
11. Bisericile vechi-orientale: teologie și cultură	Dialog, analize lucrări de seminar	1 oră fizică
12. Integrarea problemei bulgare în peisajul teologic al secolului al IX-lea	Dialog, analize lucrări de seminar	1 oră fizică
13. Personalitatea Sfântului Fotie cel Mare; Doctrină și teologie	Dialog, analize lucrări de seminar	1 oră fizică
14. Schisma cea Mare în istoriografia protestantă, catolică și ortodoxă;	Dialog, analize lucrări de seminar	1 oră fizică

8.3. Bibliografie:

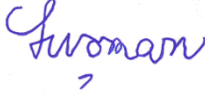
- ✓ Averil Cameron, *Images of Authority: elites and icons in Late Sixth-Century Byzantium*, în „Past and Present”, nr. 84, august, 1979.
  - ✓ Barbara Zeitler, *The icons of Their Bodies: Saints and their Images in Byzantium*, în „American Journal of Archaeology”, vol. 102, nr. 2, aprilie, 1998.
  - ✓ Barbara Zeitler, *Visual Polemics in the Ninth-Century Byzantine Psalters*, în “Speculum”, vol. 69, nr. 4, 1994.
  - ✓ Charles Barber, *From Image into Art: Art after Byzantine Iconoclasm*, în „Gesta”, vol. 34, nr. 1, 1995.
  - ✓ Charles Barber, *The Truth in painting: Iconoclasm and Identity in Early-Medieval Art*, în „Speculum”, vol. 72, nr. 4, octombrie, 1997
  - ✓ William Wright, *Patrologia siriacă*
  - ✓ Chifăr Nicolae, *Istoria creștinismului*, vol. I-IV, Trinitas, Iași, 2000.
  - ✓ Ioan Rămureanu, Milan Șesan, Teodor Bodogae, *Istoria Bisericească Universală*, manual pentru Facultățile de Teologie, Edit. IBM al BOR, București, 1987.
  - ✓ Alexandru Stănciulescu Bârda, *Bibliografia revistei BOR*, vol II.
  - ✓ Rămureanu Ioan, *Activitatea misionară a Sfinților Chiril și Metodie*, în „Ortodoxia”, nr. 1, 1967.
  - ✓ Idem, *Începuturile creștinării ungarilor în credința ortodoxă*, în „Studii teologice”, nr. 1-2, 1957.
  - ✓ Idem, *Rolul elemntului românesc în creștinarea ungarilor*, în „B.O.R.”, nr. 1-2, 1980.
- Dvornik, Francis, *Slavii în istoria și civilizația europeană*, traducere de Diana Stanciu, București, Editura All, 2001.
- ✓ Pistrui C., *creștinarea rușilor și apariția primelor monumente de literatură slavonă*, în „Mitropolia Olteniei”, nr. 9-12, 1959.
  - ✓ *De la Cetatea lui Dumnezeu la Edictul din Nantes: izvoare de istorie medievală (secolele V-XVI)*, Alexandru Florin, Laurențiu Rădvan (editori), Polirom, Iași, 2004.
  - ✓ *Select Historical Documents of Middle Ages*, translated and edited by Ernest F. Henderson, Biblo and Tannen, New York, 1965.
  - ✓ Ică Ioan I. jr., *Marea Schismă- interpretări și documente*, în „Revista Teologică”, nr. 3 și nr. 4, Sibiu, 2004.
  - ✓ Chifăr Nicolae, *Istoria creștinismului*, vol. III, Trinitas, Iași, 2002.
  - ✓ Alexandru Stănciulescu Bârda, *Bibliografia revistei „Biserica Ortodoxă Română”*, vol. 2, Bârda, 2003.

9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

Cursul este o radiografie analitică a realităților istorice, culturale și politice care marchează fundamental devenirea umană în spectrul religios creștin realizând premisele unor dezbateri inter și intrareligioase.

10. Evaluare

Tip activitate	10.1 Criterii de evaluare	10.2 metode de evaluare	10.3 Pondere din nota finală
10.4 Curs	<i>Evaluare finală</i>	<i>Evaluare frontală/orală pe baza unui subiect extras de student</i>	50%
		-	-
10.5 Seminar/laborator	<i>Verificare pe parcurs</i>	-	-
	<i>- Activitate la seminar</i>	<i>Elaborarea unei lucrări caracteristice cercetării și redactării științifice</i>	40%
		<i>Implicare în dezbateri</i>	10%
10.6 Standard minim de performanță: pentru nota 5 (cinci) studentul va cunoaște: problematica teologică a Sinoadelor V-VII Ecumenice; evoluția creștinismului în a doua jumătate a mileniului I; cauzele Marii Schisme			

Data completării 20.09.2020	Semnătura titularului de curs	Semnătura titularului de seminar .....
Data avizării în departament 21.09.2020	Semnătura director de departament	